

Слайд 1. «Тренінг – ефективний крок до розвитку компетентностей особистості»

Предмет «Громадянська освіта»

При викладанні предмета громадянська освіта я обираю ігрові імітаційні методи навчання, а саме тренінги.

Слайд 2 Вправи, як форма тренінгової роботи, через дію, допомагають виконувати вимоги програми інтегрованого курсу, в основу якого покладений компетентнісний підхід до навчання.

На **Слайді 3** представлені переваги тренінгів.

Кожна людина індивідуальна, зі своїми психологічними здібностями, інтелектуальним розвитком, тому при виконанні завдань краще орієнтуватись на «сильного» здобувача освіти та давати час на обговорення рішень серед робочої групи для того, щоб усі зрозуміли чому саме таке рішення було прийняте (прийом «навчаючись - навчаю»).

Слайд 4. Кожен тренінг має визначені тренером та доповнені учасниками правила, які повинні постійно знаходитись на видному місці, щоб можна було при потребі посилатись на них.

Пропоную своє бачення практичного застосування тренінгових вправ та приклади виконання. Умовно тренінгові вправи можна поділити на 2 групи за поставленими цілями:

I група - вправи, спрямовані на розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти (громадянської, загальнокультурної, комунікативної, соціальної тощо);

II група - вправи, спрямовані на реалізацію принципу професійної спрямованості освітнього процесу.

I група

Вправа: Захист своїх прав у Європейському суді з прав людини

Дана вправа спрямована, окрім отримання відповідних знань, умінь та навичок, на формування в здобувачів освіти компетентностей, представлених на екрані.

Слайд №5

Для реалізації даної вправи заздалегідь підготувала джерела інформації. Вони можуть бути в друкованому форматі, але, більш корисним, на мій погляд, була ситуація, коли здобувачі освіти самостійно займалися пошуком інформації в мережі Інтернет. Здобувачів освіти, які у зв'язку зі специфікою навчання, мають справу з комп'ютерною технікою (наприклад, група операторів комп'ютерного набору), повністю самостійно здійснюють пошук необхідного матеріалу. Для інших здобувачів освіти пропоную кілька посилань, які допоможуть їм вирішити поставлені запитання. Приклад приведено на екрані. **Слайд №6**

Подальша практична діяльність здобувачів освіти була організована наступним чином:

1. Сформовано 4 групи – за кількістю завдань (дане питання вирішує кожен окремий викладач)

2. Кожна з груп займалася пошуком інформації за своїм напрямком. Перелік питань, запропонованих здобувачам освіти, ви бачите на екрані. **Слайд №7**

3. Після підготовки необхідної інформації, представник групи озвучував її для всіх присутніх. В кожній групі, як правило, є слабкі учні, тому на цьому етапі, етапі презентації, намагалась залучити до роботи саме їх. Але потрібно пам'ятати, що примус тут не доречний.

4. По завершенню виступу представників усіх груп, я ставила групам завдання розробити для інших запитання (задачі), що стосуються змісту отриманої інформації.

Слайд №8

5. Заключний етап роботи груп – відповіді на поставлені запитання. Приклади завдань представлені на екрані. **Слайд №9**

Завершила даний тренінг етапом рефлексії, запропонувавши учасникам тренінгу визначити, що нове вони дізналися на занятті, що сподобалося або, навпаки, ні.

Вправа «Точка зору» (Тема: «Конфлікти»)

Під час проведення даної вправи мною було запропоновано здобувачам освіти відтворити в житті (розіграти) конфліктний діалог побутового та професійного характеру. **Слайд 10.** Звісно, що це потребує певної розкнутості та, в якомусь сенсі, акторської гри. Але зазвичай у кожній групі є кілька здобувачів освіти, що без сором'язливості, спокійно відіграють поставлені їм ролі. Дивлячись на них й інші, як правило, переймалися впевненістю в своїх силах та брали активну участь в обговоренні в групі умов конфлікту, розкривають завдання з прийняттям виважених рішень. Дана вправа сприяє формуванню впевненості в собі, душевної рівноваги, умінню вести за собою, тобто конкурентоспроможності молодих людей.

Продовженням або доповненням попереднього завдання може виступати коротенька вправа «Конфлікт», під час реалізації якої здобувачі освіти індивідуально вирішують наступні питання **Слайд 11.**

При обговоренні даної вправи звертаю увагу на те, що конфлікти можуть: формувати особистість, бути джерелом особистісного зростання, демонструвати сильні відносини між людьми, формувати нові відносини і дружбу.

II група

Вправа: «Самопрезентація «Хто Я?»»

Тема: Що таке ідентичність? На **Слайдах 12 та 13** представлені завдання, спрямовані на ідентифікацію здобувачів освіти як особистостей, так і кваліфікованих робітників. Це перша тема програми, здобувачам освіти було складно розкрити себе перед одногрупниками. Та з кожною новою виконаною вправою емоційний стан колективу ставав більш сприятливий.

Вправа "Ланцюжок професій"

При виконанні цієї вправи учасники тренінгу по колу сформували "ланцюжок професій". Першою професією, як вихідну точку вправи, я озвучила професію кухара. Наступний учасник назвав професію, у чомусь близьку до професії кухара, в нашому випадку, металург. Наступний – професію, близьку металургу тощо. Важлива умова тренінгу – здатність учасників пояснити, в чому схожість названих професій, наприклад, і кухар, і металург мають справу з вогнем, з високими температурами, з печами. **Слайд 14.**

По ходу вправи я іноді ставила уточнюючі питання: "У чому ж схожість вашої професії з тільки що названою?" Остаточне рішення про те, вдало названа професія чи ні, приймали інші учасники.

При обговоренні вправи було важливо звернути увагу учасників, що між різними професіями іноді виявляються найцікавіші подібності.

Такі несподівані зв'язки між різними професіями свідчать про те, що тим людям, які обрали свій професійний шлях, не слід обмежуватися тільки одним вибором, адже важливо те, що шукає людина в одній (тільки в одній!) професії, може опинитися в інших, більш доступних.

Вправа: «Ситуація успіху» (Тема: «Соціальна мобільність»)

Вправа може проводитись як для здобувачів освіти однієї групи, так і для кількох різноманітних груп (у цьому випадку обговорення ставало більш живим, цікавим, але, водночас, потребувало більш щільного керівництва з мого боку). При виконанні даної вправи здобувачам освіти були запропоновані завдання, представлені на екрані. **Слайд 15.**

Ситуація успіху відкриває великі можливості молодій людині, нові обрії, дає стимули до подальшої діяльності.

При обговоренні вправи були озвучені різноманітні думки щодо обраної здобувачами освіти професії, її переваги та недоліки. Мікро дослідження показують,

що з кожним роком все більша кількість молодих людей усвідомлено обирають професію і навчальний заклад. А також впевнено визначають професію як трамплін для кар'єрного зростання.

Тренінг - вправа: «Мої професійні компетентності» (Тема: Самореалізація людини.)

Завдання: На аркушах здобувачі освіти записували 5 компетентностей (можливо замінити на уміння або навички), які є значущими для них в професійному сенсі в послідовності - від найважливіших до менш важливих.

Запитання для обговорення представлені на екрані **Слайд 16.**

Дане завдання дозволяє здобувачам освіти краще зрозуміти особливості обраної професії, окреслити коло пріоритетних умінь, що потребують постійного вдосконалення задля професійного зростання, вдосконалює навички ведення монологу та діалогу, ведення дискусії.

Вправа «Пошук роботодавця»

Тема: Джерела інформації.

Етапи проведення даної вправи представлені на екрані **Слайд 17.**

На першому етапі я об'єднала учасників у кілька команд, кожна з яких протягом кількох хвилин обговорювала наступні запитання:

- Як Ви вважаєте, як треба шукати роботу?
- Чи всі способи є однаково ефективними?
- Чого треба остерігатися під час пошуку роботи?

На другому етапі всі учасники об'єдналися у дві групи, кожна з якої виконувала своє завдання:

І група - дослідження ринку праці та його потреб (для дослідження ринку праці використовується мережа Інтернет);

II група - пошук вакансій (здійснюйте пошук вакансій через інформацію в пресі та в мережі Інтернет).

На третьому етапі відбувся обмін інформацією, в процесі якого визначалася її якість, використовуючи запропоновану пам'ятку:

1. Яким чином відбувався пошук інформації?
2. Які Інтернет-ресурси були використані і чому?
3. Коли інформація опублікована?
4. Ви дивилися інші джерела, перш ніж зупинитися на даному?
5. Чи має інформація докази точності?
6. Чи обговорювалася інформація в мережі?
7. Ви можете перевірити дану інформацію з іншого джерела?

Ця вправа сприяє формуванню навичок роботи в групі, пошуку, аналізу та критичного ставлення до інформації. При цьому для здобувачів освіти було корисним попрактикуватися у пошуку роботи.

Вправа «Я - редактор» Слайд 18

Тема: «Поняття прав дитини. Конвенція ООН про права дитини. Захист прав дитини»

Мета: Вивчити права дітей передбачені законодавством у сфері праці.

Здобувачам освіти були запропоновані заздалегідь приготовлені тексти статей, що містять визначення прав дитини. При цьому в цих документах мною навмисне були допущені помилки. Учасникам тренінгу пропонувалось відредагувати тексти, використовуючи спеціальну літературу або інформацію з мережі Інтернет. Як правило, для цієї вправи, я використовую групову форму роботи. Даний вид роботи сприяє формуванню навичок групової роботи, пошуку та аналізу інформації.

Продовження цієї вправи виконувалось як домашнє завдання, тому що на виконання потрібен значний проміжок часу. Завдання для домашньої роботи ви бачите на екрані. **Слайд 19**

Тема зацікавила майбутніх кваліфікованих робітників, бо частіше роботодавці вказують на обов'язки та замовчують права.

Таким чином, тренінг є ефективним засобом отримання нових знань, закріплення практичних умінь та навичок, формування ключових освітніх компетентностей, хоча, звісно, має й певні недоліки.

До недоліків можна віднести: брак часу, який визначено на виконання вправи через різний інтелектуальний та психологічний розвиток учнів, сором'язливість, відсутність бажання виконувати вправи чи втому.

Позитивний бік в тому, що тренінгові вправи допомагають здобувачам освіти розвивати компетентності, а саме взаємодіяти один з одним (колективна робота), підвищують рівень мотивації до навчання, знаходяться у комфортному середовищі, засвоюють та відпрацьовують нові і вдосконалюють раніше набуті уміння та навички; забезпечує їх підготовку до повсякденного життя. Тому що, в ході використання тренінгових вправ є можливість практикуватись, експериментувати, моделювати життєві ситуації, перевіряти власні висновки, аналізувати досягнення, шліфувати навички спілкування і власну поведінку.